

Ngày 14/8/1945: Hội nghị toàn quốc của Đảng được khai mạc tại Tân Trào bàn về kế hoạch phát động và lãnh đạo Tổng khởi nghĩa

08:55 14/08/2025

Ngay sau khi nghe tin Mỹ ném bom nguyên tử xuống Hiroshima (Nhật Bản), đồng chí Hồ Chí Minh cùng Thường vụ Trung ương quyết định tổ chức Hội nghị toàn quốc của Đảng để bàn kế hoạch phát động và lãnh đạo Tổng khởi nghĩa.

Đình Tân Trào, huyện Sơn Dương (Tuyên Quang), nơi diễn ra Đại hội Quốc dân do Việt Minh triệu tập, ngày 16/8/1945, thông qua “10 chính sách lớn của Việt Minh”; thông qua “Lệnh tổng khởi nghĩa”; quy định quốc kỳ, quốc ca; thành lập Ủy ban Dân tộc giải phóng Trung ương, tức Chính phủ Lâm thời do đồng chí Hồ Chí Minh làm Chủ tịch. (Ảnh: Tư liệu TTXVN)

Người chỉ thị: Nên họp ngay và cũng không nên kéo dài hội nghị. Chúng ta cần tranh thủ từng giây, từng phút. Tình hình sẽ chuyển biến nhanh chóng. Không thể để lỡ cơ hội.

Ngay sau đó, Hội nghị toàn quốc của Đảng khai mạc tại Tân Trào (Sơn Dương, Tuyên Quang). Dự Hội nghị có đại biểu các đảng bộ địa phương trong nước, một số đại biểu hoạt động ở nước ngoài, đại biểu của Khu Giải phóng và các chiến khu.

Bắt nhịp đúng sự nóng hổi của tình hình, sau khi thảo luận, Hội nghị khẳng định: “Những điều kiện khởi nghĩa ở Đông Dương như đã chín muồi”, “quân lính Nhật tan rã, mất tinh thần; bọn Việt gian thân Nhật hoảng sợ”, “Toàn dân tộc đang sôi nổi đợi giờ khởi nghĩa, giành quyền độc lập”.

Trên cơ sở phân tích chính xác tình hình, Hội nghị nhất trí: Đảng phải kịp thời phát động và lãnh đạo toàn dân Tổng khởi nghĩa giành quyền độc lập hoàn toàn.

Hội nghị đề ra ba nguyên tắc để bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng trong Tổng khởi nghĩa thắng lợi:

Tập trung: Tập trung lực lượng vào những việc chính.

Thống nhất: Thống nhất về mọi phương diện quân sự chính trị, hành động và chỉ huy.

Kịp thời: Kịp thời hành động không bỏ lỡ cơ hội.

Hội nghị đề ra phương châm hành động là: “Đánh chiếm ngay những nơi chắc thắng, không kể thành phố hay thôn quê”, “quân sự và chính trị phải phối hợp”, “làm tan rã tinh thần quân địch và dụ chúng hàng trước khi đánh”, “chớp lấy những căn cứ chính (cả các đô thị) trước khi quân Đồng minh vào”, “thành lập những Ủy ban nhân dân ở những nơi ta làm chủ”.

Hội nghị đề ra ba khẩu hiệu đấu tranh lớn là:

“Phản đối xâm lược!

Hoàn toàn độc lập

Chính quyền nhân dân!”.

Tổng khởi nghĩa Tháng Tám đã diễn ra và giành thắng lợi nhanh chóng trong vòng 15 ngày (từ ngày 14-28/8/1945), trong đó, thắng lợi ở Hà Nội (19/8), Huế (23/8), Sài Gòn (25/8) có ý nghĩa quyết định. (Trong ảnh: Đồng bào Sài Gòn hưởng ứng Lời kêu gọi Tổng khởi nghĩa của Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh. (Ảnh: Tư liệu TTXVN))

Ngoài việc quyết định nhiệm vụ chủ yếu, cấp bách, trước mắt là lãnh đạo Tổng khởi nghĩa giành chính quyền, Hội nghị còn đề ra các công tác đối nội, đối ngoại cần được thi hành sau khi giành được chính quyền thắng lợi.

Về đối nội: Hội nghị thông qua 10 chính sách lớn của Mặt trận Việt Minh, coi đó là những chính sách cơ bản, trước mắt trong toàn bộ những hoạt động của toàn Đảng, toàn dân ta. Hội nghị cũng nhấn mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục, tổ chức quần chúng, trước hết là tuyên truyền, giáo dục các đoàn thể trong Mặt trận Việt Minh; chú trọng đến nhiệm vụ kinh tế, nhất là sản xuất nông nghiệp.

Về mặt đối ngoại: Hội nghị nêu rõ chủ trương triệt để lợi dụng mâu thuẫn giữa Pháp, Anh, Mỹ, Tưởng; hết sức tránh trường hợp một mình phải đối phó với nhiều kẻ thù trong cùng một lúc; tranh thủ sự đồng tình ủng hộ của Liên Xô và Đồng minh để chống lại mưu mô hồi phục lại địa vị cũ ở Đông Dương của đế quốc Pháp và âm mưu xâm chiếm nước ta của quân phiệt Tưởng.

Trong khi đề cao việc tranh thủ Đồng minh, Hội nghị nhấn mạnh khâu mấu chốt giành thắng lợi trên mặt trận đối ngoại là dù sao chỉ có thực lực của ta mới quyết định được sự thắng lợi giữa ta và Đồng minh (2).

Để bảo đảm lãnh đạo cuộc Tổng khởi nghĩa thắng lợi, Hội nghị nhấn mạnh công tác đào tạo, sử dụng phân phối cán bộ, kết nạp đảng viên; bầu bổ sung đồng chí Nguyễn Chí Thanh, Chu Văn Tấn, Vũ Anh (Ủy viên chính thức), Võ Nguyên

Giáp (Ủy viên dự khuyết)...

Cùng ngày, các xã, huyện vùng nông thôn của hầu hết các tỉnh ở châu thổ sông Hồng và Bắc Trung Kỳ... lần lượt nổi dậy giành chính quyền.

Tại Quảng Ngãi, tình thế cách mạng ở Quảng Ngãi đã chín muồi. Bộ máy cai trị hoang mang, dao động; các tổ chức chính trị thân Nhật phân hóa, phần lớn bị tê liệt, tầng lớp trung gian ngả về phía cách mạng, lực lượng cách mạng tăng lên không ngừng, ở tư thế sẵn sàng nổi dậy.

Nhận được tin Nhật đầu hàng Đồng minh, mặc dù chưa nhận được lệnh khởi nghĩa của Trung ương, Thường vụ Tỉnh ủy Quảng Ngãi căn cứ vào kế hoạch soạn thảo từ tháng 6, triệu tập cuộc họp bất thường vào trưa 14/8, tại trụ sở của Tỉnh ủy ở làng Phổ Nhất, huyện Mộ Đức.

Hội nghị nhận định: Thời cơ khởi nghĩa đã tới, phải cấp tốc động viên quần chúng nổi dậy vũ trang khởi nghĩa đánh đổ toàn bộ chính quyền địch, giành chính quyền về tay nhân dân.

Hội nghị thông qua mệnh lệnh khởi nghĩa ghi rõ trong các chỉ thị số 8, 9; sẽ liên tiếp cùng thời gian gửi đi các nơi lúc 15 giờ ngày 14/8/1945 .

Cuộc họp cũng quyết định: Thường trực Tỉnh ủy đảm nhận nhiệm vụ của Ban lãnh đạo khởi nghĩa, các đồng chí Tỉnh ủy viên trở về các địa phương, nơi xung yếu để chỉ đạo khởi nghĩa, các đồng chí phụ trách quân sự trở về các chiến khu đưa lực lượng vũ trang đánh các đồn trung du, tước khí giới của quân Nhật và bảo an ở những nơi đã vũ trang quần chúng nhằm hỗ trợ cho nhân dân khởi nghĩa giành chính quyền.

Chấp hành Nghị quyết của Tỉnh ủy Quảng Ngãi, 16 giờ, tiếng trống khởi nghĩa vang lên tại nơi đóng cơ quan Tỉnh ủy ở làng Phổ Nhất, báo hiệu giờ phút mở đầu cuộc nổi dậy của nhân dân trong tỉnh.

Đến tối, Ban Khởi nghĩa thị xã Quảng Ngãi được thành lập, quyết định huy động lực lượng Hội Binh nhân Cứu quốc, công nhân và các tầng lớp nhân dân tham gia giành chính quyền.

Cuộc khởi nghĩa diễn ra quyết liệt ở thị xã. Ngay trong đêm, các tầng lớp nhân dân thị xã thực hiện bãi công, bãi thị, giành chính quyền cơ sở.

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đảng toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia Hà Nội, 2000, t. 7, tr. 423-438.

